

Spauda ir informacija

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 145/19

2019 m. lapkričio 19 d., Liuksemburgas

Sprendimas sujungtose bylose C-585/18, C-624/18 ir C-625/18
A.K. / Krajowa Rada Sądownictwa ir CP ir DO / Sąd Najwyższy

Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti Lenkijos Aukščiausiojo Teismo naujosios Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumą, kad nustatytų, ar ši institucija gali nagrinėti ginčus, susijusius su Aukščiausiojo Teismo teisėjų išėjimu į pensiją, ar tokius ginčus turi išnagrinėti kitas teismas, atitinkantis šį nepriklausomumo reikalavimą

2019 m. lapkričio 19 d. paskelbtame Sprendime A.K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas) (C-585/18, C-624/18 ir C-625/18), priimtame taikant pagreitintą procedūrą, Teisingumo Teismo didžioji kolegija konstatavo, kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje garantuojama ir Direktyvoje 2000/781 specifinėje srityje įtvirtinta teisė į veiksmingą teisinę gynybą draudžia suteikti išimtinę jurisdikciją spręsti su Sąjungos teisės taikymu susijusius ginčus institucijai, kuri nėra nepriklausomas ir nešališkas teismas. Teisingumo Teismo nuomone, taip yra tuo atveju, kai objektyvios atitinkamos institucijos įsteigimo sąlygos, jos savybės ir narių skyrimo tvarka gali sukelti teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl šios institucijos atsparumo išoriniams veiksniams, visų pirma įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių tiesioginei ar netiesioginei įtakai, ir dėl jos neutralumo, kai susikerta interesai. Šios aplinkybės gali lemti tai, kad ši institucija nesukelia nepriklausomumo ir nešališkumo įspūdžio, ir tai kelia grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje teismai turi kelti teisės subjektams. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas jam žinomas svarbias aplinkybes, turi nustatyti, ar taip iš tikrųjų yra Lenkijos Aukščiausiojo Teismo naujosios Drausmės bylų kolegijos atveju. Jei tai pasitvirtintų, pagal Sąjungos teisės viršenybės principą jis privalėtų netaikyti nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią šiai Drausmės bylų kolegijai suteikiama išimtinė jurisdikcija nagrinėti ginčus, susijusius su Aukščiausiojo Teismo teisėjų išleidimu į pensiją, kad šiuos ginčus galėtų nagrinėti teismas, atitinkantis nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimus, kuris turėtų jurisdikciją atitinkamoje srityje, jeigu nurodyta nacionalinės teisės nuostata nebūtų užkirtusi tam kelio.

Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nagrinėjamosiose bylose trys Lenkijos teisėjai (iš Vyriausiojo administracinio teismo ir Aukščiausiojo Teismo) teigė, kad buvo pažeistas diskriminacijos dėl amžiaus užimtumo srityje draudimas, nes jie buvo anksčiau laiko išleisti į pensiją pagal 2017 m. gruodžio 8 d. naująjį Aukščiausiojo Teismo įstatymą. Nors po neseniai padarytų pakeitimų šis įstatymas nebetaikomas teisėjams, kurie, kaip ieškovai pagrindinėse bylose, jo įsigaliojimo dieną jau ėjo pareigas Aukščiausiajame Teisme, ir dėl to minėti ieškovai liko eiti pareigas šiame teisme arba buvo į jas sugrąžinti, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tebemanė, kad egzistuoja procesinė problema. Iš tiesų, nors nagrinėjami ginčai paprastai priklausė naujai įsteigtos Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos jurisdikcijai, jam kilo klausimas, ar dėl abejonių šios institucijos nepriklausomumu jis turėtų netaikyti nacionalinės teisės nuostatų dėl jurisdikcijos pasidalijimo ir prireikus pats išnagrinėti šiuos ginčus iš esmės.

Visų pirma Teisingumo Teismas, patvirtinęs, kad nagrinėjamu atveju taikomi Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, priminė, kad teismų

¹ 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000, p. 16 ; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79).

nepriklausomumo reikalavimas yra teisės į veiksmingą teisminę apsaugą ir pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą esmė, o šios teisės ypač svarbios, nes yra visų teisių, kurias teisės subjektai turi pagal Sąjungos teisę, apsaugos ir valstybių narių bendrų vertybių, nurodytų ESS 2 straipsnyje, tarp jų teisinės valstybės vertybės, išsaugojimo garantas. Paskui Teisingumo Teismas išsamiai priminė savo jurisprudenciją dėl šio nepriklausomumo reikalavimo apimtį ir, be kita ko, pažymėjo, kad, remiantis valdžių padalijimo principu, būdingu teisinės valstybės veikimui, turi būti užtikrintas teismų nepriklausomumas nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių.

Vėliau Teisingumo Teismas pabrėžė konkrečias aplinkybes, kurias turi išnagrinėti prašymus priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas, kad galėtų įvertinti, ar Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegija yra pakankamai nepriklausoma.

Pirmiausia Teisingumo Teismas nurodė, kad vien dėl to, jog Drausmės bylų kolegijos teisėjus skiria Respublikos prezidentas, neatsiranda jų priklausomumas nuo politinės valdžios ir negali kilti abejonių dėl jų nešališkumo, jeigu po paskyrimo šiems teisėjams nedaroma jokie spaudimo ir vykdydami savo pareigas jie negauna jokių nurodymų. Be to, tai, kad ankstesniame šios procedūros etape dalyvauja Nacionalinė teisėjų taryba, kuriai pavesta siūlyti teisėjų kandidatūras, gali objektyviai apriboti Respublikos prezidento diskreciją, tačiau su sąlyga, kad pati ši institucija yra pakankamai nepriklausoma nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių ir nuo Respublikos prezidento. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas patikslino, kad svarbu atsižvelgti tiek į faktines, tiek teises aplinkybes, susijusias ir su sąlygomis, kuriomis buvo paskirti naujos Lenkijos teisėjų tarybos nariai, ir su tuo, kaip ši institucija praktiškai atlieka jai priskirtą teismų ir teisėjų nepriklausomumo sergėtojos vaidmenį. Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad reikia patikrinti Nacionalinės teisėjų tarybos pasiūlymų teisminės kontrolės apimtį, nes Respublikos prezidento sprendimams dėl teisėjų skyrimo tokia kontrolė netaikoma.

Antra, Teisingumo Teismas pabrėžė kitus elementus, tiesiogiai apibūdinančius Drausmės bylų kolegiją. Pavyzdžiui, jis nurodė, kad, atsižvelgiant į ypatingas aplinkybes, kuriomis buvo priimtos smarkiai ginčytos naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo nuostatos, kurias jis 2019 m. birželio 24 d. Sprendime *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)* (C-619/18)² pripažino pažeidžiančiomis Sąjungos teisę, svarbu pažymėti, kad Drausmės bylų kolegijai buvo suteikta išimtinė jurisdikcija spręsti ginčus dėl Aukščiausiojo Teismo teisėjų išleidimo į pensiją pagal šį įstatymą, kad ją turi sudaryti tik naujai paskirti teisėjai arba kad, atrodo, ji turi ypač plačią autonomiją Aukščiausiajame Teisme. Teisingumo Teismas kelis kartus pažymėjo, kad, nors kiekvienas iš nagrinėtų elementų, vertintinas atskirai, nebūtinai sukels abejonių dėl šios institucijos nepriklausomumo, jų derinys galėtų lemti kitokią išvadą.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

² 2019 m. birželio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)* (C-619/18 ir [Pranešimas spaudai Nr. 81/19](#)).